

VELEŇÁČEK 10

Zpravodaj Kulturně – historického sdružení Malé Veleně, Jedlky a Soutěšky, o.s. Ročník XI. (V. KHS) * 20. října 2012

Volby 12. a 13.října v naší obci :

Z celkového počtu 373 voličů v obci odevzdalo hlas 133 občanů, tj. 35,66 %.

Nejvíce hlasů v naší obci bylo odevzdáno pro	KSČM	24 hlasů	18,60 %
	ODS	21 hlasů	16,27 %
	ČSSD	17 hlasů	13,17 %

Nejvíce hlasů v kraji (5.285) získala Jana Vaňhová z ČSSD.

Kostel sv. Anny v Jedlce

Kostel byl opraven nákladem kolem 12 mil. Kč. V současné době je otevřený pouze na požádání. Případní zájemci o prohlídku se mohou kdykoliv domluvit na tel. 607 583 271 nebo na e-mailu mala-velen@seznam.cz.

Kulturně – historické sdružení připravuje na **28.12. od 17 hodin** pěvecký koncert souboru Bel canto - vánoční písně a koledy.

Hřbitov na kopci, švédská šance (z Melzerovy kroniky)

Až do orkánu 17. prosince 1869 stávala na kopci západně od Malé Veleně, na nejvyšším bodu mohutná památná jedle. Bývala vidět z dalekého okolí. Velký vítr roku 1801 srazil její vrcholek. 25 m vysoký kmen tam jako němý svědek stál ještě dalších 67 let.

Pod jedlí se nachází hrob švédského velitele a vojáků, jakož i několika obyvatel Jedlky, kteří v letech 1639 – 1640 zemřeli na mor. Ještě kolem roku 1905 bylo jasně vidět 35 hrobů. Celkem zde však bylo pohřbeno na 70 osob.

Tehdejšímu majiteli pozemku však vadil příliv turistů, které sem morový hřbitov přilákal. Vadilo mu, že turisté odváděli pozornost od práce, že mu na pozemku dělají nepořádek a tak nechal v roce 1910 odstranit i tzv. „Švédskou šanci“ (zeď, která oddělovala hřbitov od příkrého svahu). Kratochvílí mládeže totiž bylo pouštět velké kameny z této zdi dolů do údolí.

Na okraji pozemku, v místech, kde stávala zeď u hřbitova, pak nechal postavit mohutný kříž, který byl vyšší než stromy a býval vidět z Malé Veleně a Jedlky na kopci směrem k Děčínu do té doby, než ho v 80. letech minulého století srazil vítr při jedné z bouří. Cestou k Hadí skále a dál po svahu strmou stezkou se dostáváme na rozlehlou pláň. Jsou to místa, kde stával kříž, kde stávala mohutná zeď a na louce bývaly hroby. Dnes již je plocha srovnaná, zarostlá trávou – a můžeme jen tiše vzpomenout, že tu kdysi býval hřbitov.

A tak přišla Jedlka o dvě turistické atrakce najednou. Tehdejší pamětníci vyprávěli, že švédským velitelem byl zběhlý syn z Velké Veleně č. 23, který se během války připojil k nepříteli. Tato záležitost však byla považována za lidové vyprávění až do doby, kdy bylo v benešovském archivu nalezeno potvrzení, vystavené písařem švédské jednotky a podepsané Martino Laurentius. Pod tímto jménem se skrýval docela obyčejný Martin Lorenz. Švédským velitelem byl tedy syn bývalého majitele statku z Velké Veleně. Martin měl ještě bratra Jiřího. Proč mladý Martin utekl do Saska, dnes už nikdo nezjistí. Mohla to být touha po dobrodružství, ale také vliv protireformace nebo tisíc jiných důvodů. Ví se jen, že z domova utekl v roce 1624. V Sasku se pak dal do služeb švédského vojska. Byl zřejmě užitečný, protože znal zdejší terén a zřejmě si vedl velice dobře i jako voják. Domů se totiž vrátil jako velitel jednotky. Doma však potkal už jen staříčkou matku a nového majitele usedlosti, tehdejšího rychtáře Matyase Gausche (ze Staré Olešky).

Celá švédská jednotka vzbudila patrně velmi velký dojem, protože se švédští vojáci několikrát objevují v církevní jedlcké matrice jako kmotři nově narozených dětí. Kdyby přeživší švédští vojáci nevyasadili na hrob svého velitele malou jedli, tak už by se na túto, více jak 350 let starou událost, dávno zapomnělo.

Ze ztracené školní kroniky v Jedlce

Skupiny žáků naší školy, pravděpodobně v letech 1955 – 1960

Počet obyvatel a počet domů v naší obci v minulosti

Rok	obyvatel	domů	*	rok	obyvatel	domů
1869	786	119	*	1961	601	129
1880	889	124	*	1970	584	130
1900	1037	141	*	1980	406	110
1910	1075	146	*	1991	405	133
1921	975	149	*	2001	418	129
1930	1030	172	*	2011	448	164
1950	591	170	*			

Nejvíce obyvatel měla obec v roce 1910 (1.075), nejméně v roce 1991 (401, tj.37% vzhledem k nejvyššímu počtu obyvatel).Nejvíce domů bylo evidovaných v roce 1950 (170), nejméně v roce 1980 (110 , t. j. 65 % vzhledem k nejvyššímu počtu domů. Během těchto 30 let se zlikvidovalo, nebo nebylo vhodných pro bydlení 60 domů).

Uplynulo čtvrt století

Dnes již jen s úsměvem pročítáme v kronice zprávu o počátcích zavádění počítačů a z dobové fotografie si prohlédneme tehdejší nejmodernější počítačovou techniku. Končí rok 1988. V té době jsme byli součástí Benešova n.PI. V obci už nebyla škola a děti chodily většinou do Benešova n.PI. Tehdy byla slavnostně uvedena do provozu Stanice mladých techniků v tehdejší Městském domě pionýrů a mládeže. Je pravda, že mládež na zřízení této stanice již dlouho čekala, proto okamžitě na počítačích **PMD 85** začaly děti pracovat, seznamovat se s výpočetní technikou. V této době jsou tři kroužky výpočetní techniky, kde se přístroje používají nejen k počítačovým hrám, ale také k výuce programování

Počítače byly zaváděny i v továrnách. Například v Benaru byl počítač, který zabíral celou místnost, muselo se zde chodit v pláštích, v přezůvkách, aby se do přístrojů nedostal prach. Největší část zabíraly periferní paměti.

Stalo se před 200 lety :

V roce 1811 se objevila na obloze kometa. Lidé se velmi báli, protože kometa podle pověr přináší neštěstí.

V roce 1812 na 1. adventní neděli od 6 hodin ráno byla velmi dlouho vidět od Benešova na obloze překvapivě velká ohnivá koule a v ní znatelná trhlina. Tato ohnivá koule vyvolávala velké vibrace. Lidé byli v takovém šoku, že nedbali varování a velmi mnoho lidí se šlo na ni dívat. (ze staré kroniky psané učitelem Melzerem).

Fotografie kolem roku 1920 nám podle názvu připomíná, že v obci stával Gasthaus zum Elisental, Hostinec u Eliščina údolí. Byl v prostoru, kde je autobusová zastávka nad továrnou v Jedlce. Ještě po roce 1945 zde byl sál, kde se pořádaly zábavy (SRPŠ) a hrálo divadlo. Postupem doby začal dům chátrat a musel být zbourán.

Veleňáček, zpravodaj Kulturně – historického sdružení Malé

Veleň, Jedlky a Soutěšky, o. s. * www.mala-velen.estranky.cz

e-mail: mala-velen@seznam.cz * Odp. redaktor : Jaroslav Dostál, Malá

Veleň 29 * Tel: 607 583 271 * Tisk: Milan Dostál * Členové redakce:

M. Hurt , Fr. Stibor * Foto archiv * Povoleno MKČR reg. číslo : E 18183

* Náklad: 50 výtisků * Redakce neodpovídá za obsah podepsaných článků *

Nepronájemné * Rozesíláme e-mailem * Uzávěrka dalšího čísla je

16. 11.. 2012 * **Toto číslo vyšlo 20. října 2012**